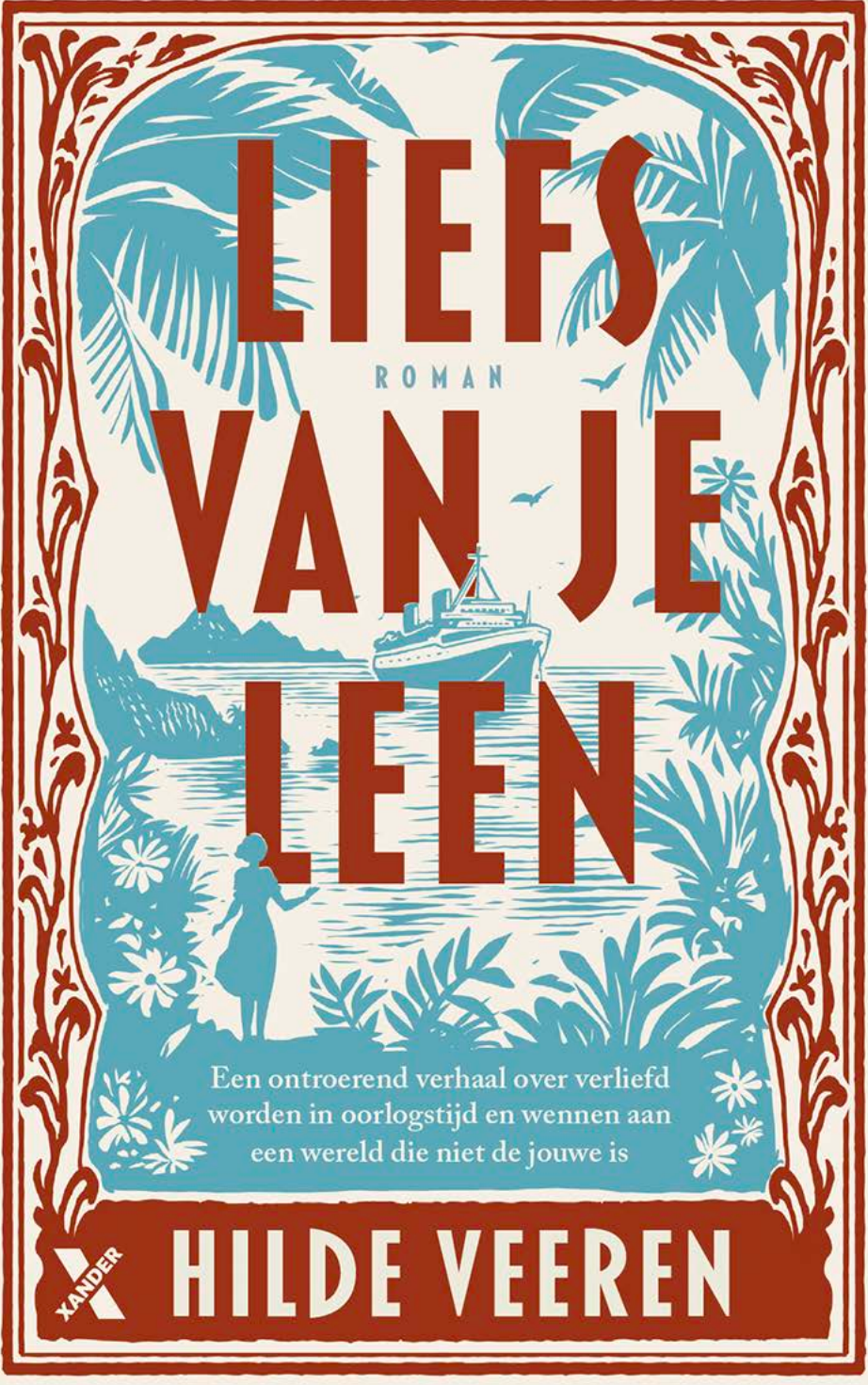

LIEFS ROMAN VAN JE LEEN

Een ontroerend verhaal over verliefd
worden in oorlogstijd en wennen aan
een wereld die niet de jouwe is

X
YANDER

HILDE VEEREN

Hilde Veeren

Liefs van je Leen

1

Celebes

1939

‘Dit is misschien wel de laatste keer,’ zei Flora beteuterd. Ze peuterde een steentje uit het zand en liet het tussen haar vingers rollen.

‘Doe niet zo raar!’ Verontwaardigd duwde ik mijn beste vriendin tegen haar schouder, maar ik vermeed haar blik en keek vooruit. Het water van het kleine strandje aan het grote blauwe meer leek vandaag extra helder. Alsof het me probeerde over te halen te blijven.

De groene heuvels eromheen deden net zo hard hun best – ze leken hoger en glooiender dan ze ooit waren geweest. Ook de blaadjes aan de mangobomen presteerden het om goudgroen in het zonlicht enthousiast naar me toe te buigen. Net als de felrode bloemen, het grote gele fruit en de vogels, die met hun gekleurde veren vliegenvlug over het water scheerden.

Alles was vandaag kleurrijker, geuriger en vrolijker. Het was de natuur bijna gelukt me te overtuigen.

Bijna. Want ik verlangde ook enorm naar mijn nieuwe avontuur. Nog twee dagen. Nu ik drieëntwintig jaar oud was, zou ik voor het eerst alleen op reis gaan. Nooit eerder was ik van mijn ouders, zus, broers en vrienden weggeweest. Bovendien kon ik niet meer terug.

Mijn hutkoffer was bijna helemaal gepakt en mijn slaappleats was geregeld.

‘Je weet niet hoe het loopt. Misschien blijf je wel voor altijd op Ambon wonen.’

Met een scheve lach keek ik mijn vriendin aan. ‘Ik, voor altijd op Ambon? Toe, zeg. Je weet heus wel dat ik terugkom. Voor mijn gezin, mijn huis, voor dít!’ Met gespreide armen gebaarde ik naar het Tondanomeer, de bergen, de bomen en de bloemen. Ik was dol op mijn dorp en wist zeker dat ik zou terugkeren naar mijn geliefde Celebes, waar we de hele afgelopen middag hadden gezwommen en ons favoriete spelletje hadden gespeeld.

‘Zeemeerminstandbeeld’, had Flora het genoemd. Je bleef zo lang mogelijk stilstaan in het water, tot de vissen niet meer van je schrokken en er steeds meer om je benen heen zwommen. Ik had er meer dan vijftig geteld. Zilveren, gele en zelfs het kleine blauwe visje dat ik maar heel soms zag kwam voorbij.

‘En voor mij?’ Flora duwde me deze keer zachtjes opzij.

‘Hmm. Misschien.’

Ze moest lachen, maar ik zag dat haar ogen gespannen stonden. De mijne waarschijnlijk ook.

‘Misschien word je verliefd en verhuis je naar een ver... ver land.’ Ze struikelde over haar laatste woorden in een slecht verborgen snik. Haar ogen waren vochtig, maar ik zag dat ze haar best deed de tranen weg te slikken. Vervolgens begon ze te geeuwen, alsof de tranen dáárdoor kwamen. Dat deed ze altijd.

Ik kende haar beter dan ze dacht, en na jaren vriendschap wist ik dat Flora stiekem af en toe echt wel huilde, hoe stoer ze ook deed.

‘Nee, joh!’ zei ik verontwaardigd. Brr, verliefd. Stel je voor. ‘Ik ga bij de kerk, weet je nog?’

Dat wilde ik al mijn hele leven. Nonnen konden alles: lesgeven op school, zieken verzorgen en van alles en nog wat regelen voor de kerk. Dat was me op het lijf geschreven.

Mijn eerste keer in de kerk was onvergetelijk geweest. Ik was pas zeven jaar oud toen ik mee mocht met mijn moeder en tantes. Het bruine stenen gebouw was enorm vergeleken met de houten huizen die eromheen stonden en de spitse kerktoren met het kruis stak overal bovenuit. Zelfs boven de meeste bomen.

Het was er zo stil en koel en... anders. Alsof je heel even een ander universum binnentrad. Ik mocht er altijd een kaarsje aansteken met mijn moeder; dunne, lange, witte kaarsen, die in houten kistjes naast de deur lagen. Voor een muntje mocht je er een pakken, hem aansteken en vastprikken op de kandelaar onder het grote Mariabeeld met de lichtblauwe mantel. Het voelde altijd zo speciaal als mijn kaars, samen met de honderden andere kaarsen, de schemerige ruimte oplichtte.

‘Weet je,’ ging ik vastberaden verder. ‘Ik maak mijn opleiding af en kom dan zo snel mogelijk terug. Pastoor Hermanus heeft me beloofd dat hij een goed woordje voor me zal doen bij de kliniek hier.’

‘Hmm,’ antwoordde Flora fronsend. Ze geloofde me duidelijk niet. Haar donkere wenkbrauwen vormden schuine, donkere strepen, net zo zwart als haar enorme bos haar, dat ze in een dikke, stugge vlecht op haar rug droeg.

‘Hmm,’ zei ik plagend terug. Flora glimlachte zwakjes. Haar ogen waren nog steeds roodomrand.

Even later liepen we neuriënd over het modderige paadje naar huis. Bij de dikke oude palm namen we zoals altijd afscheid. Flora sloeg rechts af, naar haar huis. Ik ging naar links, via de weg door het dorp. Meestal kletsten we op dit kruispunt zo lang dat we uiteindelijk allebei hollend naar huis moesten om op tijd te zijn voor het eten of onze klusjes.

Vandaag had ik echter geen tijd om te blijven hangen. Ik gaf Flora een knuffel en kneep even in haar schouder.

‘Nou, dag dan,’ zei ik.

Flora knikte alleen maar, draaide zich toen abrupt om en liep de andere kant op. Het liefst wilde ik haar achternaren. Nog een laatste knuffel. Nog een laatste gesprekje. Maar ik wist dat mijn moeder op me wachtte.

‘Niet te lang!’ had ze voor we waren vertrokken gewaarschuwd. ‘En neem rode pepers mee op de terugweg. Ik ga je leren hoe je echte sambal maakt, volgens het familie-recept. Geen kind van mij gaat weg zonder te weten hoe je een echte sambal moet maken. Voor jezelf, en voor de dokters en je collega-zusters.’

‘Hé, wat sta jij hier te dromen?’ Mijn broers, Mart en Lex, kwamen via de andere kant het pad op lopen. Aan hun bewegingen zag ik meteen dat ze iets in hun schild voerden. Het hele dorp wist dat ze graag kattenkwaad uithaalden. Mijn oudste broer Eddie was de verstandigste van het drietal. Hij werkte hard, net als mijn vader, maar deze twee...

‘Niks,’ zei ik sterk, en ik probeerde mijn opkomende snik te verbergen. Als ik hier nu zou moeten huilen, zouden ze me daar de rest van mijn leven mee pesten. ‘Ik heb net afscheid genomen van Flora.’ Ik sloeg mijn armen over elkaar en versperde hun de doorgang. Mijn ogen kneep ik tot spleetjes. ‘En jullie?’

‘Gewoon, een boodschap voor mama,’ zei Mart luchtig. Ik vertrouwde hem voor geen cent.

‘Da’s mooi. Ik moet nog pepers halen, dan kunnen we samen lopen.’

Ik zag aan hun gezicht dat ze niet blij waren met mijn antwoord. Alle drie wisten we donders goed dat ze geen boodschappen hoefden te doen, maar nu moesten ze wel met mij meelopen naar de winkel.

‘Wat moesten jullie halen dan?’ vroeg ik nog, terwijl ik op het paadje voor ze uit liep. Het bleef stil achter me en toen ik me omdraaide zag ik ze een heel stuk terug lachend samen wegrekken.

Broers. Je kon er ook niks mee.

Gelukkig had ik een stuk meer aan mijn zus, Lien. Samen hielpen

we mijn moeder al van jongs af aan in de keuken. Meestal waren we met z'n drietjes, maar het was vaak genoeg feest – dan kwamen al mijn tantes en nichten er ook nog bij. Daardoor werd het natuurlijk veel te krap in de ruimte en moesten we continu langs elkaar heen dringen om bij het aanrecht of het vuur te komen.

Weemoedig dacht ik terug aan de laatste keer dat we met z'n allen in de keuken stonden om *nasi bungkus* te maken, mijn favoriet.

‘Geef mij dat mes!’ had mijn tante vurig geroepen.

Daarop antwoordde mijn moeder ongeduldig: ‘Als jij voor mij in die pan roert!’

Ondertussen sneden wij de uien, de sereh en de paksoi in reepjes, en riepen mijn tantes en moeder in koor: ‘Alles in de pan!’ Na dat commando mochten wij onze plankjes leegschuiven in de grote wok en om de beurt roeren.

Inmiddels kon ik de nasi bijna net zo lekker maken als mijn moeder, door hem extra knapperig te maken met gebakken kokos. Het liefst vouwde ik het gerecht in bananenbladeren en nam het vervolgens mee naar school, of nog beter, op mijn vrije dag naar de waterkant voor een picknick.

Er waren echter een paar dingen die nog niet in mijn repertoire zaten, waaronder het programma van vandaag: het familierecept voor sambal. De verse rode pepers van de markt rolden vrolijk heen en weer in mijn rotan boodschappenmand.

‘Geen gerecht is compleet zonder verse sambal,’ zei mijn moeder altijd streng. Ze moest niets hebben van de potjes die je sinds kort kon kopen bij de warungs, de kleine winkeltjes, en die je wekenlang kon bewaren.

‘Dat kan toch nooit lekker zijn,’ merkte ze elke keer weer afkeurend op, terwijl ze haar handen wanhopig richting de hemel hief.

Uitgelaten draafde ik de houten trap op naar ons huis en trok de tas dicht tegen me aan. Een, twee, drie, vier, de bocht om en dan nog eens negen treden. Ik kon ze met mijn ogen dicht op rennen. De

linkertrap omhoog, de rechtertrap omlaag. Zonder reden, het kwam nou eenmaal altijd zo uit.

Flora nam nooit de rechtertrap. Met bibberende stem zei ze altijd: 'Die is voor het kwade.' Ze was erg bijgelovig. Daar had ik minder last van, al geloofde ik zelf wel dat de twee trappen het kwade goed voor de gek konden houden. Die wijsheid had ik van mijn oma, die altijd zei: 'Het kwade loopt zo hard de trap op dat het door zijn haast niet doorheeft dat het aan de andere kant al weer omlaaggaat.'

Daar was ik stiekem wel blij om. Zeker als het 's nachts hard waaide en regende en je allemaal rare geluiden hoorde.

Het houten huis was gebouwd door mijn opa en mijn vader. Zelfs mijn oudste broer Eddie had geholpen. Iedereen bouwde hier zijn eigen huis. Mijn vader vertelde ons vaak dat hij het hout had verzameld voor de planken, en dat hij samen met mijn opa en heel veel mensen uit het dorp de palen had gezaagd en er ijzer van had gemaakt. Ik snapte nooit helemaal hoe je ijzer van hout maakte en als ik heel eerlijk was, zagen de palen er nog steeds uit als hout. Stevig was het wel; het huis stond er al meer dan veertig jaar.

De rand van het dak was aan de voorkant versierd met houtsnijwerk en was lang geleden geverfd. Het was inmiddels vervaagd, maar als je goed keek zag je nog restjes rood, blauw en groen in de uitgekerfde delen.

Mijn lievelingsplekjes waren de keuken en de houten veranda aan de voorkant, waar ik uren kon zitten om naar de bomen en de vogels te kijken als het huis even te druk werd. Lex en Mart waren allebei heel luidruchtig; onze ouders gaven ons de vrijheid om te gaan en te staan waar we wilden, maar als het binnen te veel werd was de houten veranda mijn uitkomst. Ik trok me altijd terug wanneer ik daar behoefte aan had, en mijn hele gezin wist dat ik soms rust nodig had.

Ook nu bleef ik staan, en ik staarde even goed voor me uit. Zo lang kon ik immers niet meer van het uitzicht genieten. Ik zou de chaos nog gaan missen, wist ik.

‘Lena, ben jij dat?’ Mijn moeder lachte naar me vanuit het keuken-raam en ik schrok op uit mijn overpeinzingen.

Vragend keek ik haar aan. Ze stond met een kom en vijzel in de hand. ‘Ben je al begonnen?’

Haar pols bewoog zo snel dat je er bijna niks van zag. Eddie en ik noemden haar altijd de kolibrie, omdat haar handen soms net zo snel en onzichtbaar te werk gingen als de vleugels van zo’n vogeltje.

‘Nee, lieverd, zonder rode pepers kom ik niet ver. Ik maal alleen vast wat garnalenpasta. Anders zijn we vannacht nog niet klaar...’

Haar boodschap was duidelijk.

‘Ik kom al!’